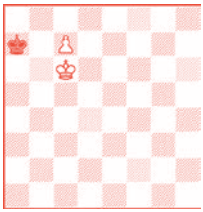
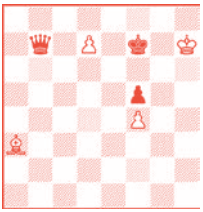
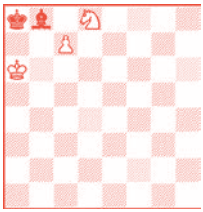
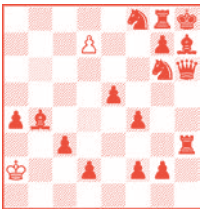
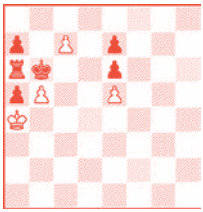

Minipromotie

Middenspel, Studies, Huub van Dongenprijs

Het jeugdblad van de NBSB, jaargang 18, nr. 3, september 2019

Redactie-adres:

Oliver de Hert
Brabant Wal 61
4661 DW Halsteren
e-mail: minor@schaakt.nl
Homepage Minorpromotie: www.nbsb.nl/jeugd/minorpromotie

Aan dit nummer werkten mee:

Oliver de Hert, Kees van Hogeloon, Arjon Severijnen, Dhr. Toeré, André van der Graaf, Albert Jan Blank, Frans Peeters en Jan Haverhoek

Voorpagina:

Ivan Ponomarev van de Eindhovense SV. Foto: Frans Peeters

Minorpromotieopgave:

Een studie van Cook (1855)

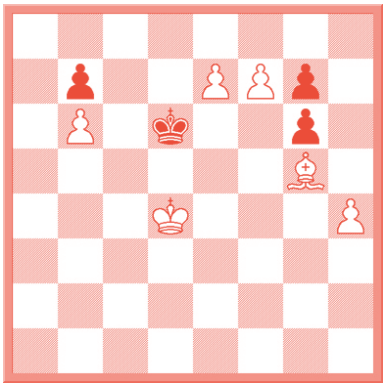

Wit geeft mat in 3

Oplossing op bladzijde 18

©: Niets uit dit blad mag gepubliceerd worden zonder vooraf toestemming van de hoofdredacteur.

Minorpromotie is het jeugdblad van de NBSB. Het heeft als doelstelling het schaakspel onder de jeugd in Noord-Brabant te promoten.

Voorwoord

Minorpromotie 68
Een nieuw seizoen met nieuwe Minorpromoties staat klaar om te beginnen. Wat hebben we nu zoal? Ons septembernummer staat altijd centraal met de Huub van Dongenprijs. Het is alweer de negende keer dat deze prijs wordt uitgereikt. Dit keer is Donald Bötticher van De Drie Torens uit Tilburg de gelukkige winnaar.

Verder twee items over Pal Benko. Mijn Hertenspinsels gaat over Benko en ik was dan ook aangenaam verrast dat André ook over Benko heeft geschreven. Kees heeft voor jullie weer een mooi verhaal voor als je twijfelt. We hebben nog veel meer: Arjon behandelt het Frans en er is stof over het eindspel en het middenspel, zodat Minorpromotie, niet alleen maar lezen, maar ook heus studeren is!

Pak je bord en stukken er maar snel bij en hup, aan de studie!

Minorpromotieopgave	2
Voorwoord en Inhoud	3
Schaken of voetbal	4,5
De wereld rond: Frankrijk	6,7
Eindspel	8,9
Huub van Dongenprijs	10,11
Middenspel	12,13
Wil je matten?	14
Schaak eens anders	15
Studies met André	16,17
Oplossingen	18
Jeugdkalender	19
Hertenspinsels	20

Schaken of voetbal

Kees van Hogeloon

Ferry was nog maar 14 en ging één van de moeilijkste gesprekken van zijn leven tot dusverre voeren. Met zijn vader. Hartstochtelijk voetbal- en vooral Ajaxfan. Die er stiekem en soms zelfs hardop van droomde dat zijn zoon de nieuwe Frenkie de Jong ging worden. Of de nieuwe Matthijs de Ligt. Dat was niet echt realistisch, maar vaders dromen nu eenmaal graag. En Ferry ging die droom aan diggelen schoppen. Want hij was van plan te stoppen met voetballen.

"Eh... pa..."
"Ja, Ferry..."
"Je weet dat we het erover gehad hebben dat nu ik meer huiswerk krijg ik niet meer op verschillende sportclubs kan zitten, hè. Omdat ik daar geen tijd meer voor heb en zo."
"Ja, dat klopt."
"En dat ik moet kiezen voor één sport."
"Ik weet wat je wilt zeggen, jongen. Je gaat stoppen met schaken."
"Nee, pa. Ik blijf schaken. Ik stop met voetbal."
Het werd even doodstil. Akelig stil.
"Wat?! Stoppen met voetbal? Dat kun je niet maken! En je bent juist zo goed."
"Niet zo goed als jij denkt, pa. En in schaken ben ik ook goed. Beter als in voetbal. En schaken doe ik liever."
"Schaken? Maar dat is toch geen sport? Op jouw leeftijd moet je bewegen, rennen. Niet duf achter een bord zitten."
"Je hebt gezegd dat ik zelf de keus moet maken."
"Ja, dat klopt. Maar ik dacht dat je voor voetbal zou kiezen. Je bent goed genoeg om ooit in het eerste van Ajax te spelen. Dat gooi je toch niet zomaar weg?"
"Ik ben niet goed genoeg om in Ajax te spelen, pa. Ik kan aardig voetballen, maar niet meer dan dat. Maar op de schaakclub ben ik kampioen in mijn leeftijdscategorie. Daar ligt mijn hart."
Ferry verwachtte een woede-uitbarsting, maar die bleef uit. Zijn vader bleef rustiger dan hij vooraf had gevreesd.
"Als jij wil stoppen met voetballen is dat jouw keuze. Maar ik blijf het doodzonde vinden. Maar ik heb een verrassing voor je. Binnenkort houdt Ajax een speciale fandag. Ik heb een meet-and-greet gewonnen met Joël Veltman. Jij mag mee als je wil. Lijkt je dat wat?"
"Ja, natuurlijk."
"Mooi! Dan gaan we samen naar Ajax, we praten met Joël Veltman en als je dan nog steeds wil stoppen met voetballen is dat jouw keuze, maar misschien bedenk je je wel na die fandag."

De fandag bij Ajax was geweldig. Ferry woonde in Amsterdam en was met Ajax opgegroeid. Net als zijn vader. En het hoogtepunt: een ontmoeting met Joël Veltman, de verdediger van Ajax, vaste keus in het elftal. Na een wat verlegen kennismaking kon Ferry's vader het niet laten

om zich te laten ontvallen: "Hij voetbalt ook. En heel goed. Maar hij wil ermee stoppen. Doodzonde."
"Ja, jammer", beaamde Joël Veltman.
"Ja, hij wil stoppen met voetbal om zich helemaal te gaan richten op schaken. Nou vraag ik je, schaken..."
En bij het woord "schaken" trok Ferry's vader steeds een heel vies gezicht. Maar toen gebeurde zo ongeveer het laatste wat hij verwacht had.
Joël Veltman zette grote ogen op en kijk ineens heel blij.
"Schaken!", riep hij enthousiast. "Dat doe ik ook! Fantastisch! Het komt er niet zo vaak meer van door mijn voetbalcarrière, maar zodra ik even de kans krijg speel ik een partijtje. Hier achter in dat zaaltje staat nog ergens een schaakbord. Zullen we een potje spelen?"
Daar zei Ferry geen nee tegen. Ferry's vader was inmiddels zo stomverbaasd dat hij geen woord meer uit kon brengen. Hij knipperde wel tien keer met zijn ogen, maar hij zag het even later toch echt goed. Joël Veltman zat tegen zijn zoon een potje te schaken. In plaats van zijn zoon aan het voetballen te krijgen had hij Joël Veltman aan het schaken gekregen.
Even later kwam Ferry terug bij zijn vader. Hij keek een beetje verward.
"Die Joël Veltman won gewoon. Die gast kan echt goed schaken! Bijna jammer dat hij gaan voetballen is."
Ferry's vader wou wat zeggen, maar er kwam niets uit zijn mond.
"Hij heeft beloofd nog een paar keer bij ons langs te komen. Om tegen mij een potje te schaken. Hij vindt mij wel een interessante tegenstander."
Ferry's verwarring was voorbij en hij straalde van oor tot oor.
"Weet je dat Joël goed bevriend is met Magnus Carlsen?", zei Ferry, helemaal in vervoering. "Dat zei hij tegen mij."

De wereld van Ferry's vader tolde rond, spatte uit elkaar en viel toen weer in stukjes keurig in elkaar. Een speler van Ajax, die bij hem thuis kwam om een potje te schaken... Ach, dat schaken was misschien toch wel interessanter dan hij gedacht had...

De wereld rond

Arjon Severijnen

Het is alweer meer dan 10 jaar geleden dat we in de Minor-promotie een openingstrucje in de **Franse opening** lieten zien. Dit is de opening die ontstaat na de zetten 1. e4 en 1…e6.

Destijds bekeken we een korte partij waarin zwart door een aftrekschaak zijn dame al op zet 11 kwijtraakte. Nu laat ik jullie een partij zien tussen grootmeesters die iets langer duurt (23 zetten), waarin wit de dame kwijtraakt en toch wint!

1. e2-e4 e7-e6
2. d2-d4 d7-d5
3. Pb1-d2 Pg8-f6
4. e4-e5 Pf6-e4?!

Dit is een van de vele varianten die kunnen ontstaan in de Franse opening. De speelwijze die zwart hier kiest is niet zo bekend, maar staat helaas ook niet als goed bekend. Zwart raakt vaak in de problemen door deze variant.

5. Pd2xe4 d5xe4

Als je deze stelling bekijkt, is het goed te begrijpen dat dit niet al te best is voor zwart. Hij heeft nu al een zeer zwakke dubbelpion op e4 gekregen, die heel moeilijk te verdedigen is.

6. Lf1-c4 c7-c5
7. d4-d5 Dd8-b6

Zwart probeert terug te slaan met snel aanvallend spel. Hij dreigt nu met Db4+ via een dubbele aanval de loper op c4 te winnen.

8. c2-c3 Pb8-d7
9. f2-f4!

Een slimme zet. Zwart kan nu en passant op f3 slaan, waarna hij zijn zwakke pion kwijt is. Dat lijkt interessant, maar wit slaat terug met Pxf3 en krijgt zo een enorme ontwikkelingsvoorsprong: hij heeft twee stukken ontwikkeld, heeft het centrum onder controle en staat klaar om te rokeren.

9. ... e6xd5

Zwart besluit om niet op f3 te slaan. Een nadeel is dat de sterke witte pion op e5 hierdoor goed verdedigd kan blijven staan. Door die pion blijft zwart met ruimtegebrek zitten en is het lastig voor hem om zijn ontwikkeling af te ronden.

10. Dd1xd5

Nu dreigt natuurlijk Dxf7.

Zwart heeft niet veel mogelijkheden om dit te voorkomen.

10. ... **Db6-g6**
11. Pg1-e2 **Lf8-e7**
12. Pe2-g3

De opening is voor zwart geen succes geworden. Hij heeft met moeite wat stukken ontwikkeld en had nu via de rokade zijn koning in veiligheid moeten brengen. De pion op e4 is dan wel verloren, maar dat is altijd nog beter dan wat er in de partij gaat gebeuren.

12. ... **Le7-h4?**

Leuk bedacht: door een penning van het paard op g3 proberen iets terug te doen, helaas is het niet voldoende.

13. 0-0! **Lh4xg3**
14. h2xg3 **0-0**

Wit heeft slim de penning op g3 opgelost door te rokeren.

Zwart heeft geen tijd om de pion op g3 te winnen: het is veel belangrijker dat zijn dame de pion op f7 blijft verdedigen!

15. f4-f5!

Zwart mag de pion op g3 nu hebben. De witte aanval die volgt is zo sterk, dat dit <u>pionoffer</u> wit geen pijn doet.

15. ... **Dg6xg3**
16. Lc1-f4 **Dg3-g4**
17. e5-e6!

Met deze zet stort de zwarte stelling in. Niet alleen zijn er dreigingen als exd7 en exf7, maar ook de zet e7 met aanval op de toren en dreiging tot promotie is een groot probleem voor zwart!

17. ... **f7xe6**
18. f5xe6 **Pd7-b6**

De laatste fase van de partij. Zwart dreigt nu via een paardvork de dame of de loper te slaan. Zie jij hoe wit deze dreiging opvangt en met kracht de partij wint?

19. e6-e7+!! **Pb6xd5**
20. e7xf8D+ **Kg8xf8**
21. Lf4-d6++ **Kf8-e8**
22. Lc4-b5+ **Lc8-d7**
23. Tf1-f8#

Een schitterend dameoffer met een prachtig mat besluit deze partij!

EZP: toren tegen paard

Oliver de Hert

Aandacht nu voor het eindspel toren tegen paard. Hoeveel kans heeft de torenpartij om te winnen? Meer of minder dan tegen de loper? Deskundigen zijn het eens: het is veel moeilijker! Dat komt vast door die rare sprongen die het paard kan maken. We nemen er een stelling bij:

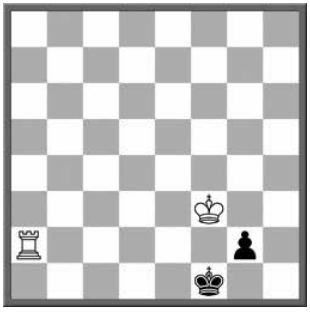

Dit is een bekende wending uit het eindspel van toren tegen pion. Wit had het lastig, zijn laatste zet was Kf3, meer kon hij niet doen. Zwart gaat promoveren, alleen niet tot dame wegens 2. Ta1#. Een minorpromotie brengt redding.

1. ... g2-g1P+
2. Kf3-e3

Op 2. Kg3 volgt: 2...Pe2+ zonder vorderingen voor wit.

2. ... Pg1-h3

De enige goede zet die zwart heeft: 2...Ke1?? 3.Ta1 met mat.

3. Ta2-h2 Ph3-g1!

Goed gespeeld, na: 3...Pg5 4. Th6!! Kg2 5. Tg6 wint wit. In deze variant zien we de essentie van dit eindspel. Als wit wil winnen, dan moet het paard gevangen worden. Vaak is het opsluiten van de zwarte koning aan de rand niet eens goed genoeg!

4. Th2-f2+ Kf1-e1
5. Tf2-g2 Ke1-f1!

Trapt niet in: 5...Ph3?? 6.Tg3 Pf2 7. Tg1#

6. Tg2-h2 Kf1-e1
7. Th2-f2 Pg1-h3

Wit komt niet verder.

Van het beroemde duo Horwitz & Kling (1851) de volgende bijdrage aan de eindspeltheorie:

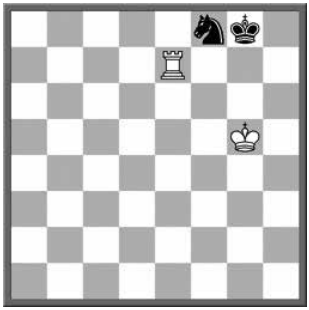

Hier staat de zwarte koning op de g-lijn en minder gunstig dan in onze eerste stelling (f-lijn).

1. Kg5-f6 Pf8-h7+
2. Kf6-g6 Ph7-f8+
3. Kg6-h6 Kg8-h8

De vervelende schaakjes zijn even voorbij en dat geeft wit de tijd om een torenmanoeuvre uit te voeren.

4. Te7-f7 Kh8-g8

Vooral niet: 4...Pe6?? 5.Tf6! De val die we zojuist geleerd hebben!

5. Tf7-g7+ Kg8-h8
6. Tg7-g1

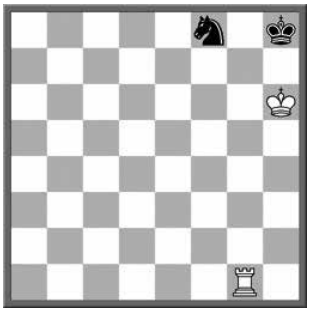

Wit heeft het uiterste uit de stelling gehaald en zwart is in grote problemen. Er is maar één goede paardzet!

6. ... Pf8-d7!!

Alleen zo, na: 6...Ph7 7. Kg6! Kg8 8. Tg2 Pf8+ 9.Kf6+ Kh8 10.Kf7 staat wit gewonnen. Ook na: 6...Pe6 7. Kg6 Pf8+ [7... Kg8 8.Kf6+ met paardvangst] 8.Kf7 Ph7 9.Tg8# wint wit. Een goede oefening en test is om deze twee varianten uit te werken met de winnende zetten. Dus de vertakkingen die ik niet heb gegeven zelf uit te schrijven.

7. Kh6-g6 Kh8-g8
8. Tg1-d1 Pd7-f8+
9. Kg6-f6 Pf8-h7+
10. Kf6-g6 Ph7-f8+

En dit hebben we eerder gezien. Remise.

Hoe win je dan? Nou, als we de positie van Horwitz & Kling een rij naar rechts schuiven:

Na 1. Kg6 of ook 1.Kg5 gaat het paard verloren. Het paard is dus goed in de kleine ruimte, maar te klein is ook voor het paard dodelijk. Uiteraard wil je een wat meer uitdagende winst zien? Dan kan ik jullie helpen met de oudste eindspelstelling die er bestaat: die is meer dan 1000 jaar oud!

Zeirab (9e eeuw n.C.)

Na 1...Kc4 2. Td1 Pc3 is er weer contact tussen koning en paard en is het remise. Maar wit is aan zet.

1. Td3-e3! Pe2-g1

Het is makkelijk te zien dat alle andere zetten sneller verliezen. Ook 1...Pd4 2. Tc3+ Kb4 3.Kxd4 verliest.

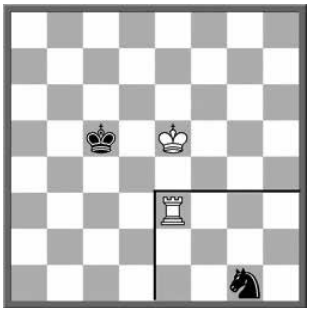

Met deze stelling is iets aan de hand: Pg1 is opgesloten, zoals je goed kunt zien aan de lijnen. Voor wit is het nu zaak om met de koning het paard op te halen. Maar als ik te vlug het normale 2. Kf4 speel, doe ik het fout!

2. Ke5-f4? Kc5-d4!!

En nu moet ik wel een torenzet spelen en is mijn mooie gevangenis weg. Juist is:

2. Ke5-f5!! Kc5-d4

Leerzaam is ook de winst na: 2...Kc4!? 3.Kg4!! Kd4 4. Te1 en de val klapt dicht.

3. Kf5-f4 Kd4-c4
4. Kf4-g3 Kc4-d4
5. Te3-e1 1-0

Er valt dus genoeg te beleven in deze EZP. Gewoon doorspelen als je het op het bord krijgt, de zwarte koning hoeft immers niet naar de rand om te kunnen winnen. Vang dat paard!!

Grand Prix-tijgers

De Huub van Dongenprijs is gewonnen door Donald Bötticher. Donald en ook zijn broer Roderick, zijn al sinds jaar en dag op vele toernooien aanwezig. Dit jaar heeft Donald zelfs alle vijf de Grand-Prixtoernooien gewonnen. Voor mij persoonlijk een terechte winnaar van de prijs, maar zo werkt het natuurlijk niet! Er moet geloot worden. Dan komt toch weer Huub om de hoek kijken en net al als vorig jaar met Tommy wint Donald dus eventjes de loting. Graag een eervolle vermelding voor Storm, Joshua en Freek.

AB-categorie	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**Totaal**
1. Storm Hoeks	1	2	-	2	3	196
2. Marieke van Essen	5	3	-	5	2	189
3. Lars Nobbe	-	8	2	-	4	139
4. Wendy Huang	1	-	-	1	-	100
5. Marijn Koot	3	-	1	-	-	98
6. Valentijn van Warmerdam	-	1	-	3	-	98
7. Xander Ye	6	3	-	-	-	93
8. Jef van Eester	7	8	-	-	-	87
9. Dirk Ogier	9	8	-	-	-	85
10. Winnie Ye	8	14	-	-	-	80
11. Tobias Li-Behn	-	-	-	-	1	50
12. Niek Verstraaten	-	-	2	-	-	49
13. Elysia Feng	-	3	-	-	-	48
14. Stef Vermeulen	4	-	-	-	-	47
15. Alex Olree	-	-	-	4	-	47

24 deelnemers

C-categorie	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**Totaal**
1. Joshua Prevoo	2	1	2	3	3	196
2. Roderick Bötticher	4	6	4	3	5	188
3. Merlijn Kursten	6	10	-	5	7	176
4. Timo Huijben	-	3	3	-	1	146
5. Elysia Feng	2	-	-	-	1	99
6. Timo Verhoef	-	5	-	1	-	96
7. Vic van Eester	4	6	-	-	-	92
8. Valentijn van Warmerdam	1	-	-	-	-	50
9. Xandar van Gentevoort	-	-	1	-	-	50
10. Stefan Olree	-	-	-	1	-	50
11. Joshua Ekker	-	2	-	-	-	49
12. Maxim Ekker	-	4	-	-	-	47
13. Tommy van Doorn	-	-	-	-	4	47
14. Tobias van Lieshout	-	6	-	-	-	45
15. Rutger Verhoef	-	-	-	-	6	45

19 deelnemers

D-categorie	1	2	3	4	5	Totaal
1. Donald Bötticher	1	1	1	1	1	200
2. Elof Henckens	1	2	3	3	3	195
3. Dion Winterberg	1	5	2	5	5	191
4. Nirupa Ganeshram	4	3	-	6	1	190
5. Yaro Kraneveld	6	5	3	6	4	186
6. Luca Kraneveld	11	5	5	8	6	180
7. Amber Tromm	16	12	6	10	-	160
8. Gwen Kursten	17	15	-	10	8	154
9. Luna Huang	4	-	-	1	-	97
10. Noureddine de Werdt	-	13	-	9	-	80
11. Leo Tan	-	3	-	-	-	48
12. Tom Bastiaansen	-	-	-	4	-	47
13. Kevin Wan Ze Gang	-	5	-	-	-	46
14. Lizzy van Anrooij	-	5	-	-	-	46
15. Tristan Hermans	6	-	-	-	-	45

29 deelnemers

E-categorie	1	2	3	4	5	Totaal
1. Freek Thijssen	1	-	1	2	2	198
2. Sascha Kurt	4	2	-	1	1	196
3. Fred Hongxi Song	3	1	-	5	3	192
4. Roel Hompes	8	6	3	3	5	187
5. Boyd Leenen	6	12	5	3	5	185
6. Pim Jilesen	11	6	3	6	5	184
7. Eric Yourui Zhang	12	10	5	7	10	172
8. Mily Hongye Song	8	10	-	7	10	169
9. Jonne Fusers	19	12	8	9	-	156
10. Lorijn Fusers	22	19	11	14	-	138

39 deelnemers

Winnaars Huub van Dongenprijs

2011:	Victor Muntean
2012:	Sam Baselmans
2013:	Victor Muntean
2014:	Daan Hubers
2015:	Bart van Asperdt
2016:	Lewon Gevorkjan
2017:	Elysia Feng
2018:	Tommy Grooten
2019:	Donald Bötticher

Offeren op f7

Oliver de Hert

Dat er in de opening allerlei zaken fout kunnen gaan op f7 zal je niet als een verrassing in de oren klinken. Immers, zoals vaker gezegd, f7 is in de opening de achilleshiel. Ons eerste voorbeeld behandelt het Boedapestergambiet, of beter gezegd, de weigering daarvan. Wit is duidelijk niet op de hoogte van de gevaren.

1. d2-d4 Pg8-f6
2. c2-c4 e7-e5
3. d4-d5 Lf8-c5
4. h2-h3?

Gaat al direct in de fout. De theorie geeft hier: 4.Pc3 d6 5.e4 c6 6.Ld3 cxd5 7.cxd5 of ook: 5.Dc2 c6 6.Pf3 0-0 7.Lg5.

Zie jij ook al welke ellende wit kan verwachten? Juist:

4. ... Lc5xf2+
5. Ke1xf2

Neemt het offer aan. Dit moet wel want 5.Kd2 Pe4+ 6.Kc2 Pg3 is niet beter, 7.Th2? Lxg1!

5. ... Pf6-e4+
6. Kf2-f3

Wit moet naar voren, want het is mat na 6.Ke1 Dh4+ 7.g3 Dxg3. Wit wil overigens met 6Kf3 de zet Pg3 uit de stelling houden.

6. ... Dd8-h4!

Na deze sterke damezet is wit in grote problemen.

7. g2-g3

Ook 7. g4 helpt niet, zwart heeft dan 7…f5 en de aanval gaat door. Na 7.g3 maakt zwart het fraai af met een mat in vijf! 7…Dxg3+ 8.Kxe4 f5+ 9.Kxf5 d6+ 10.Ke4 Lf5+ 11.Kxf5 Dg6#

Een andere partij waar het in de opening snel misging is die tussen Santasiere met wit en Robert Byrne (1928-2013). Robert was de broer van Donald Byrne (1930-1976), die op zijn beurt wereldberoemd werd door zijn epische nederlaag tegen de toen 13-jarige Bobby Fischer. Die partij staat bekend als de partij van de eeuw (lees 20e eeuw red.) Ik zal die partij later eens behandelen.

1. Pg1-f3 g7-g6
2. e2-e4 Lf8-g7
3. d2-d4 d7-d6
4. Lf1-c4 Pb8-d7

Hoe is het toch mogelijk dat deze onschuldig ogende zet al zo fout is? Het lijkt een gezonde ontwikkeling van het paard.

5. Lc4xf7+!! Ke8-f8

Aannemen van het offer is kwalijker: 5...Kxf7 6.Pg5+ Ke8 [of Kf8] verliest de dame na 7.Pe6 en op 6...Kf6 is het mat na 7.Df3

6. Pf3-g5 Pg8-h6
7. Dd1-f3

Byrne had hier ook kunnen kiezen voor: 7.Pe6+ Kxf7 8.Pxd8+ Txd8. Misschien wilde hij mooi spelen, misschien vertrouwde hij de zwarte compensatie niet. Er is een variant in het Konings-Indisch alwaar de dame wordt gegeven voor twee lichte stukken, dus wie zal het zeggen?

7. ... Pd7-f6

Zwart wacht geen moment om zijn dame te redden: nu 8.Pe6+ dan natuurlijk 8...Lxe6

8. e4-e5 d6xe5
9. d4xe5 Lc8-g4

10. e5xf6!!

Wat gebeurt er hier? Nu is het wit die de dame geeft! Mooi gespeeld!

10. ... Lg4xf3
11. f6xg7+ Kf8xg7
12. Pg5-e6+

Nu komt dan toch de damevangst. Zwart geeft op. Na: 12...Kxf7 13.Pxd8+ Taxd8 14.gxf3 Pf5 15.Le3 blijft er een stelling over, die zonder enkele compensatie is.

Ook broer Donald doet nu een duit in het zakje. Ook hij wint na een offer op f7:

D. Byrne-Pinkus
(New York 1948)

Vooraf ging: 1.Pf3 d5 2.c4 dxc4 3.e3 c5 4.Lxc4 Pc6 5.d4 e6 6.0–0 Pf6 7.De2 a6 8.Pc3 b5 9.Lb3 Lb7 10.Td1 Dc7 11.d5 exd5 12.e4 dxe4 13.Pxe4 Pxe4 14.Dxe4+ Pe7

15. Lb3xf7+ Ke8xf7
16. Pf3-g5+ Kf7-e8

Op beide andere zetten volgt 17. De6#

17. De4-e6

Deze pointe had Donald voor ogen toen hij 15.Lxf7+ speelde. Tegen het mat op f7 is niets meer te doen. Pinkus speelde nog wel: 17...Ld5 maar gaf op na: 18.Txd5

Volgende keer meer offers op f7!

Mat in 2 (wit aan zet)

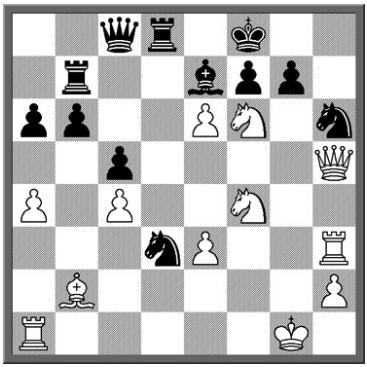

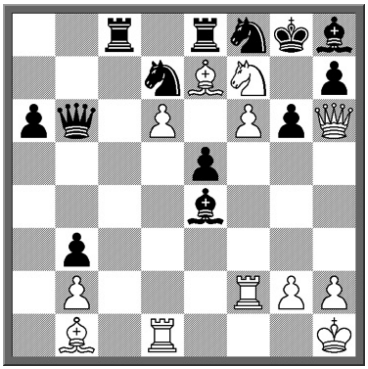

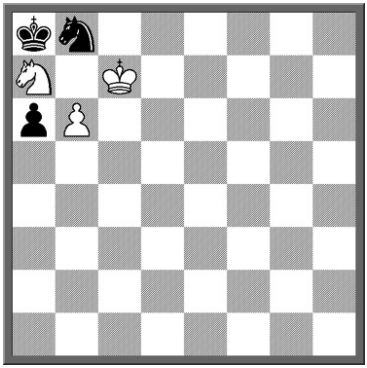

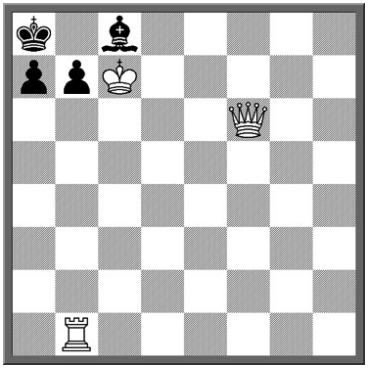

Berlijnschaak

Dhr. Toeré

Berlijnschaak verschilt niet veel van gewoon schaak. Het enige wat anders is, is de pion. Deze pion heeft zelfs een eigennaam: de Berolinapion, die ook in fantasiestudies voorkomt. De Berolinapion loopt schuin en slaat recht. Precies andersom dan wat we gewend zijn.
De beginstelling is hetzelfde, de loop van de stukken is gelijk en mat is nog steeds het doel. Alleen geen en passant in deze variant!

Berlijnschaak is bedacht door Edmund Nebermann in 1926. Er is zelfs een heus toernooi mee gespeeld. Toevallig ben ik in het bezit van een partij uit dat toernooi.

Snook-Oliff (1957)

1. c2-e4 f7-d5

Een pion mag ook hier twee velden vooruit bij de eerste zet.

2. Pg1-f3 Pb8-c6

Zwart is niet bang voor 3. exd5 want dat mag niet!

3. Pb1-c3 d5-c4
4. Pc3-b5 d7-f5
5. d2-f4 a7-b6

Dreigt het paard te slaan! De pion slaat recht vooruit.

6. Dd1xd8+ Ke8xd8
7. Pb5-d4 Pc6xd4
8. Pf3xd4 f5xf4
9. Lc1xf4 b7-d5
10. Pd4-f3 e7-c5
11. h2-g3 Lc8-f5

En hier staat de zwarte loper niet aangevallen!

12. f2-e3 c5-d4
13. Pf3-g5 Lf8-b4+
14. Ke1-d1 d4-c3

15. e3-d4

15.Pf7+ is niet goed wegens: 15…Ke7 16.Pxh8 en dan nu: 16…c3-d2+ wel degelijk schaak want de pion slaat recht vooruit! En na 17. Ke1 d2-c1D+ promoveert zwart tot dame. De dame is veilig op c1 omdat Lb4 schaak geeft.

15. ... d5xd4
16. e2-g4 c4-d3
17. Kd1-e1 c3-d2
18. Ta1-c1 d3-c2

Wit geeft op. Er komt: 19.Txc2 d2-c1D+ of 19.Ld3 d4xd3.

Leuk hè, dat Berlijnschaak. Organiseer er op school maar een toernooitje mee!

Denken aan Benko

André van der Graaf

In deze aflevering laat ik drie studies zien van de in augustus overleden componist Pal Benko (91). De meesten van jullie zullen hem niet kennen, maar de oudere clubleden zeker wel. Hij was namelijk ook een zeer verdienstelijk schaker en heeft twee keer hoge ogen gegooid om de wereldtitel te veroveren. De opening: het Benko-gambiet (Wolga-gambiet) is naar hem vernoemd, dat kennen jullie misschien wel.

Naast schaken heeft hij dus ook veel studies en composities gemaakt. Ik ga er hier drie bespreken.

Benko 1968

Wit geeft mat in drie

Wit hoeft zich geen zorgen te maken dat hij dit nog gaat verliezen, maar in drie zetten midden op het bord matzetten is wel een uitdaging. De oplossing gaat als volgt:

1. Lf1-c4

Hierna heeft zwart twee velden om naar toe te gaan, e5 en f5. Beide hebben een soortgelijke oplossing maar ik geef ze toch graag allebei.

1. ... Ke4-e5
2. Dd1-d5+ Ke5-f6
3. Dd5-g5#

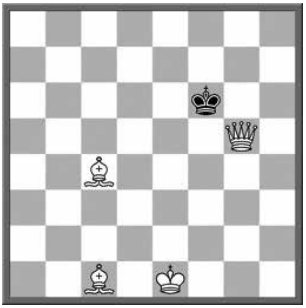

De andere optie is om naar f5 te gaan.

1. ... Ke4-f5
2. Dd1-f3+ Kf5-g6
3. Df3-f7#

De tweede compositie is van 1999.

Wit aan zet wint

Een toren meer en toch een eindspelstudie, dat moet toch sowieso winnen? Het valt tegen, omdat de witte koning heel ver weg staat! Deze kan niet helpen de partij te winnen als we in een eindspel komen met toren tegen pion. De witte toren kan in zijn eentje niet de zwarte pion stoppen. Je zou verwachten nu de toren ver weg te spelen om vervolgens de zwarte pionnen op te halen. Maar na 1.Th1 Kxb2 2.Th5 Kxa2 3.Txb5 a4 is het eindspel toren tegen pion in remise gestrand. De juiste oplossing is:

1. a2-a4! **Kc2xb2**

Als je denkt dat wit nu makkelijk kan doorlopen met: 2.axb5, heb je het mis! Na 2..Kxa1 3.b6 a4 4.b7 a3 5.b8D a2 hebben we het eindspel dame tegen pion. Lijkt gewonnen, maar het eindspel dame tegen a, c, f of h pion op de tweede rij is in zo'n situatie remise. De witte koning staat te ver weg!

2. Ta1-a3!! **Kb2xa3**

De koning slaat de toren nu op a3 en hij moet eerst zijn koning wegspelen, alvorens zijn pion kan gaan rennen. Dit is een groot verschil!

3. a4xb5 **a5-a4**
4. b5-b6 **Ka3-b2**
5. b6-b7 **a4-a3**
6. b7-b8D+

En omdat de zwarte pion op de 3e rij staat is dit eindspel wel gewonnen voor wit!

De derde en laatste compositie:

Benko 2003

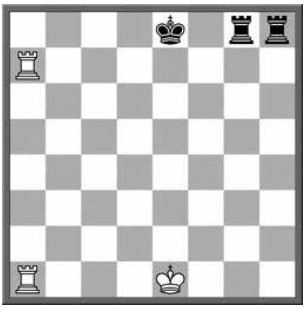

Wit aan zet wint

Wit moet oppassen voor eeuwig schaak en voor het ruilen van een setje torens.
1. 0-0-0

Alle andere zetten lopen uit op remise.

1. ... **Tg8-f8**

Als een van de zwarte torens van de achtste rij afgaat, slaat wit toe met een röntgenschaak en twee torens tegen één is natuurlijk makkelijk gewonnen. Maar hoe moet wit nu verder komen? Wit maakt een tweede dreiging en wel op een bijzondere manier!

2. Kc1-b1! **Th8-g8**
3. Kb1-a1! **Tf8-f6**

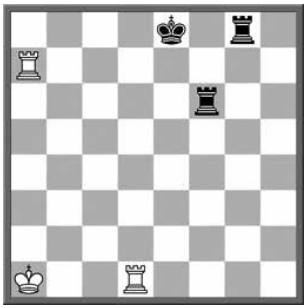

Het röntgenschaak levert nu niets op: 4.Ta8+ Kf7 5.Td7+ Ke6! 6.Txg8 Kxd7. Tijd om een tweede dreiging te creëren.

4. Td1-b1! **Tf6-d6**
5. Tb1-b8+ **Td6-d8**
6. Tb8xd8+ **Ke8xd8**
7. Ta7-a8+

En zwarts laatste toren gaat verloren.

Wil je matten? (Oplossingen van bladzijde 14)

D. Flores – Escobar Forero (Morelia 2008): 1.Dxf7+ Pxf7 2.Pg6#
P. Carlsson – Ruijgrok (Wijk aan Zee 2008): 1.Le7+ Kh6 2.Dg5#
S. van Eijk – Jan Cheung (Dieren 2008): 1.Dg6+ fxg6 2.fxg6#
F. Peralta – O. Almeida (Barcelona 2009): 1.Dxf8+ Pxf8 2.Ph6#
W.J. Baird (1907): 1.Pc8 a5 [1…Pc6 2.b7#] 2.b7#
M. Benoit (1975): 1.Da6 bxa6 [1…b6 2.Dxc8#] 2.Tb8#

Hertenspinsels (Oplossingen van bladzijde 20)

P. Benko (1994): 1.e8P Kf7 2.d8P#
P. Benko (1994): 1.exf8L Kf7 2.d8P#
P. Benko (1983): 1.Da1 0-0 [1…Lf5 2.Dxh8#] 2.Dg7#
P. Benko (1983): 1.Dh1 0-0 [1…Le4 2.Dxh8#] 2.Dxh7#
P. Benko (1995): 1.Lb6 Th8+ [1…f2 2.Le4#] 2.Lh7#
P. Benko (1974): 1.Te5 Kxg3 2.Tg5#

Minorpromotieopgave (bladzijde 2)

Oorspronkelijk had ik een andere stelling voor bladzijde 2. Maar André kwam met een minorpromotie-opgave die ik niet kon laten liggen. Zelfs niet voor een volgende Minor, zo mooi is ie! Een mat in 3 van Cook, 164 jaar oud: **1.e8L!** [Een mooie minorpromotie tot loper om mee te beginnen] **1…Ke6** [de enige legale zet] **2.f8L!!** [Een tweede zwartveldige loper komt op het bord. Niet 2.f8P, want dan speelt zwart 2…Kd6 en mat in 1 is niet mogelijk] **2…Kf5** [ook dit is de enige zet] **3.Ld7#** [een mooi plaatje, zwart staat mat omringd door drie lopers]

Jeugdkalender

Oktober

5	KNSB Jeugd Club Competitie, ronde 2 in Rotterdam
6	District Cup 1
12	60e Huttontoernooi in Hoorn
20	Jong Talenttraining 3 (Dolf Meijer)

November

3	BG1 SV Gardé Jeugdtoernooi in Soerendonk
8	NK Schoolschaken VO, Kwalificatie 1 op chess.com
9	KNSB Jeugd Club Competitie, ronde 3 in Rotterdam
10	District Cup 2
17	Stertraining 2 (Boris Friesen)
17	Jong Talenttraining 4 (Dolf Meijer)
22	NK Schoolschaken VO, Kwalificatie 2 op chess.com
24	14e BSV Jeugdtoernooi in Bergen op Zoom
30	KNSB Jeugd Club Competitie, ronde 4 in Rotterdam

December

6	NK Schoolschaken VO, Kwalificatie 3 op chess.com
8	District Cup 3
15	Stertraining 3 (Boris Friesen)
15	Jong Talenttraining 5 (Dolf Meijer)
21	BG2 Kersttoernooi Jeugd Eindhoven

Bekijk ook deze links:
www.nbsb.nl/kalender
www.schaken.nl/kalender

**"Geduld is bitter,
maar zijn vrucht is zoet."
(Jean-Jacques Rousseau)**

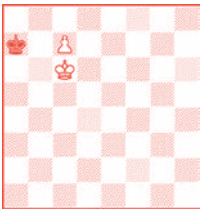
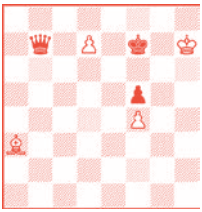
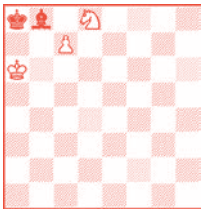
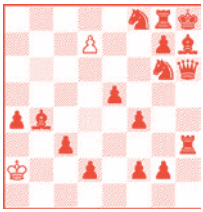
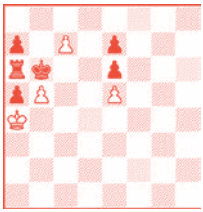

Pal Charles Benko

Topschakers worden doorgaans niet erg oud. Als oudste wereldkampioen ken ik Smyslov (89). Andere namen die me te binnen schieten zijn Gligoric (89) en Lilienthal met 99 jaar de oudste topschaker ooit. Nu heb ik eens iets moois gehoord: "een mens sterft twee keer. De eerste keer bij overlijden en de tweede maal als er voor het laatst iemand aan je denkt." Best mooi, en dat maakt de topschakers in één klap onsterfelijk. Er zal altijd aan Benko gedacht worden. Niet alleen vanwege de eeuwige vraag: wel of geen umlaut op de "o"? Hij heeft een zeer populaire opening op zijn naam staan en hij hield erg veel van componeren. Hieronder zes juweeltjes van zijn hand. Wit geeft mat in 2. Benko overleed op 25 augustus 2019. Hij werd 91 jaar.

1

2

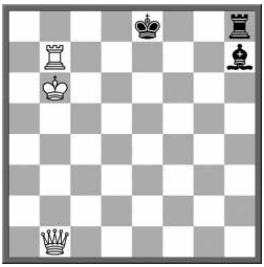

3

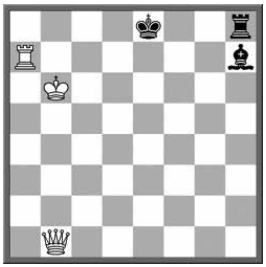

4

5

6

Hertenspinsels